

IN DAT HEMDJE ZO RECHTOP

POËTISCH DAGBOEK
IN DICHTERLIJKE GEVOELSIMPRESSIES
VANAF 1954 tot 2001

Kees Leeuwerink

© 2021 lettervogel
2022 2^e druk

ISBN: 978-94-6247-257-0
NUR: 306

INHOUD

- 007 ENIGE BIOGRAFISCHE GEGEVENS
- 013 OVER DE INHOUD
- 015 GEDICHTEN **1954 - 2000**
- 015 ENKELE JEUGD GEDICHTEN
- 016 MEER NIET UIT MENSELIJK VLEES
GEBOREN
- 017 LEVEN OP EN NEER EEN KOUDE IS RONDOM
MIJ
- 018 SCHEMER DE HERBORENEN
- 019 LIPPEN GEEF UW BRANDEND ANRWOORD
- 020 ZWARTE STREPEN TOT LETTERS
- 021 LIEFDE ONTROERING EROTIEK AARDE
- 022 HORIZON BABY
- 023 HET LICHT BEVRIJDING
- 024 DE KUS WOORDEN VANWEGE
- 025 HET WOORD, RELATIEF
COMMUNICATIEMIDDEL
- 026 ZWEVENDE WOORDEN 1 STAAT TOT 1,62
- 027 DE WOORDEN ZICH IN STILTE
VERSCHUILEN
- 028 ZIJ VAN TOEN
- 029 HOGE HAKJES GEZICHT VAN HAAR
- 030 OUDE BANK PAPIER
- 031 HET LANDHEK
- 032 DE FORMULE H-2-O STILLE MAN
- 033 'DAT' ER IS OM TE GAAN
- 034 POGING ER BIJ
- 035 OP HET BALCON
- 036 BEWEGEND WATER BEZIGE BEI

037 PIK DE GEDACHTE
038 RICHTEN
039 SCHRIJFTRANT ORGASME VAN DE ZEE
040 MAKEN
041 JOUW STEM DE TONEN VAN CÉSAR FRANCK
WAT DOE JE NOU?
042 DUS WIJ HEBBEN EEN L.A.T.
043 ONTSTAAN VAN DE GEEST NA MIJN
LAATSTE ZIEKTE WINKELS
044 SUGGESTIE TOEN 'KEES DE JONGEN'
045 DE REST WAAROVER ZICH OPGENOMEN
GEVOELD
046 KIJK VOOR MIJ
047 VOOR DE WERELD STATION ONDERGRONDS
048 DOOR DE KOUDE AVOND SLAPEN
049 SPELEN ALS EEN KIND
050 DE DINGEN DIE GROEIEN
051 HET WOORD OVER HET WONDER
052 HAAR EN DIE ANDER
053 HOUVAST
054 DICHT BIJ JOU
055 MIJMEREN DE NACHT
056 HET PLAFOND REGEN
057 TUSSEN HET NIETS ZOALS JE
KLINKT WENS
058 MAAR DOORGAAN
059 OM WIJSGERIGE ZELFSTANDIGHEDEN TOT
HANDELEN TE VERLOKKEN KEER OP KEER
DEZE PLEK
060 DE RAND GELEIDE BEWEGING
061 IN DE TOREN LANGS DE WEG

ALS JE OUDER WORDT DE KOERS HOUDENDE
POËZIE
063 ONDENKEN POËZIE HETGEEN WORDT
BEROERD
064 WAAROM WOORDEN EN TEN SLOTTE
RELATIVERING VAN HET WOORD
065 GEDRAG GEDRAAGDICHTING ONDENKENDE
INKIJKER
066 INLEIDING TOT KORNELIS SIMON
MIJNLEVEN HEEFT GEEN NAAM
067 DE SMAAK VAN KLEUR DE STILTE VAN DE
WITHEID
068 OUDE VOGEL, JIJ HET IS
069 HET GEHEIM HET ONBEKENDE
070 DAGBOEK AANTEKENINGEN:
071 OP HET STRAND
072 4 GEDICHTEN OVER ARCHITECTUUR
GEBORGENHEID
073 STILTE GEBIED VERTOEVEN EXISTENTIE
UITNODIGEND
074 DAGBOEK AANTEKENINGEN:
076 BEZOEK IERLAND DOOLIN IERLAND
077 IERS BOS
078 INGEKAPSELDE ZIEL
079 TROMBOZE BEEN ANSICHTKAART
080 WANDELENDE BEENBEWEGING
081 VEENGROND HET WOORD
082 PAARDENBLOEM
083 ALLEEN OM TWEE TE ZIJN "JA"
084 STRUCTUUR
085 STRUCTUUR (VERSIE 2)

086 AFSCHEID BALLERINA COLEEN DAVIS MET
BALLET 'LIVE' VAN HANS VAN MANEN IN CARRÉ
BEWEGEND AFSCHEID DE WOORDEN OVER DE
WERELD BUITEN ONS
088 DE WOORDEN ALS HET GROTE GEVAAR,
DODEND DE VERWACHTING VAN HET KIND
089 MAAR ER WERD GEKRAS
091 HET AFZICHTELIJKE VOOR DE GROTE
STILTE

De gedichten hebben weet van de niet te vergeten speciale momenten van omarming van de schoonheid in de loop der tijd.

Enige biografische gegevens

Terug naar wie ik ooit, oorspronkelijk was. Romantisch of hoe dan ook. Voordat filosofie mij mijn originaliteit ontnam. Verkeerd denken mij op een door verdachte liefde verstoord pad bracht (ik denk aan mijn verhaaltje van toen, over een pad, waarop een meisje...)

"Spoor die schrijfsels eens op i.p.v. de filosofie die je afbracht van de noodzakelijke, weliswaar romantische poëzie".

Wat zou het. Zonder enige relatieve illusie geen poëzie.

Ben nu wat ik ooit was. Een gelukkige dromer, ontdekkend een niet te verloochenen gemoed dat zich ontboezemen wil. Wie neemt mij dit af?

Het is heel wat dat hier staat, maar voor een groot deel klopt het wel.

Maar goed, ik ben 81 en ruim op. Beschrijf wat ik tegen zal komen.

Al die documenten en attributen om mij heen, op dit kleine kamertje bij mijn zoon. Het is nu te veel te veel.

Het kleine kind (veertiger Jaren):

Geboren willen worden, scheen moeilijk.
Hij had zich in de baarmoeder omgekeerd.
Wegens spanning door geluiden uit de buitenwereld?
Verontrustende, te luide, te ongewone, niet veilige
geluiden, bewegingen te abrupt? Allerlei uit die
buitenwereld. Was dit het?
Dat hij er bang van werd? Er niet uit wilde?
Blijven wilde in het warme baarmoedervocht?
Niet door die tunnel, naar het licht.
Met de tang werd hij van het baarmoedervocht
'verlost'. Ja, verlost heette het.
Maar uit een warm en veilig oord 'gehaald' te worden,
is geen verlossing.
En dit feit heeft mogelijk wel een spoor
in de vorming van zijn karakter achtergelaten.
Enigszins wantrouwend ten opzichte van het leven,
bijvoorbeeld. Maar goed. Hij kwam. Door die tang,
was hij er. En moeder vond het prachtig, ondanks de
pijn van die z.g. verlossing.
Ze noemde hem 'oogie', wegens die mooie blauwe
oogjes waarmee hij onderzoekend de omgeving in zich
opnam.
Onderzoekend. Wegens dit, noemde zij hem later een
'denkertje'.
De moeder was blij en trots op 'oogie' en de 7 jaar
oudere zus kreeg minder aandacht. Niet leuk.
De moeder was redelijk intelligent. Op de lagere
school was zij de eerste van de klas. Las boeken,
zittend op een tak van de boom. Maar dat mocht
steeds weer niet van haar moeder. Er moest gewerkt

worden. Haar moeder wist niet beter. Was al vroeg uit werken gestuurd door een niet zo aardige vader. Van die dingen. Maar wat herinnert hij zich nu nog uit die periode?

Hij was 2 jaar en lag in zijn ledikantje, in het kamertje

(tussen keuken en voorkamer van het grote houten huis)

waar ook het bureau van zijn moeder stond (zij verzorgde de administratie van het café en de drankenhandel).

Hij had zich ingesmeerd met inkt. Had de inktpot op het bureau weten te bemachtigen. En hij herinnert zich nog de Duitse soldaten (ingekwartierd in een zaal van het huis) in uniform die lachend toekeken. Een man in een burgerpak en sigaret ertussen, ziet hij nog voor zich.

Moeder had de soldaten op het voor haar bijzondere schouwspel gewezen (nogal ongehoord en dom van mama). Mama wist niet beter. Haar trots op 'oogie' nam een vreemde vorm aan.

'Oogie' speelde zeker niet de clown. Zijn gevoel toonde angst. Zijn hoofd wist het nog niet, maar zijn lichaam des te beter.

In hetzelfde kamertje timmerde ome Piet een kast waarvoor eerst wat sloopwerk verricht moest worden.

'Ome Piet tukkemaakt' zei 'oogie'.

Had kennelijk hierover geen duidelijkheid verkregen van Mama.

Later ergerde hij zich vaak aan grote 'vernieuwingsdrang'.
Hij werd Bouwkundige en deed er aanvankelijk aan mee.
Ontwierp de Slijterij, na het overlijden van zijn vader.
Hij had later spijt dat hij het grote houten Zaanse huis niet in takt had gelaten.
Toen hij 4 jaar was moest hij naar de Bewaarschool.
Moeder wilde hem er de eerste dag heen brengen.
Doch 'Oogie' protesteerde hevig. Hij kroop huilend in het hoekje naast het bureau. Hij wilde niet verlost worden uit het vertrouwde ouderlijke huis.
Zoals hij speelde met zijn houten auto op de patronen van het grote vloerkleed die een weg vormde in de grote voorkamer waar en zijn vader bij de tafel zat te lezen.
Het was op een stille middag.
Stilte en veiligheid hoorden bij elkaar.
Daar in dat grote houten huis met de eerste verdieping, dat vroeger een café was. Waar nog de oude balie.
Waar het deurtje van de zijzolder, waar hij nooit durfde te komen. Je wist niet of het er spookte.
En op de vliering boven de eerste verdieping, via een leuk bereikbaar, kwam hij al helemaal nooit.
Vaak, des nachts, hoorde je het kraken, dat oude houten ouderlijk huis.
Het huis waarin hij geboren werd.

Als dat jongetje
Oogie
In dat hemdje
Zo rechtop
Opkijkend, die grote blauwe oogjes
Zo vol van onbekende verwachting
"Jullie zullen het mij toch laten zien?"
Denkertje

Zo was de oorspronkelijke omstandigheid waarin zijn
emotionele gevoeligheid werd gevormd.
Hoe te ontvangen de lieve mensen.
Hoe in hen te geloven.
Het leidde tot de drang zich dichterlijk uit te
drukken.

Gedachten, verdichte gedachten en het bestaan:

Gedachten vinden plaats in de verbeeldingswereld
tijdens de dagelijkse leefomstandigheden. Gedichten
zijn weergaven van belevingen. Beiden worden
beschreven in beschouwelijk proza, naar meer poëtisch
proza, uitlopend in een reductie tot gedicht.
Tegelijkertijd vormt er zich een poëtisch dagboek.
(Zie ook een bundel met dichterlijke verhalen)
Over blijft het omzetten door reduceren, tot het
dagelijkse leven zelf, een voor zichzelf sprekend proces.
Kortom, de filosoof telt op en benoemt, de dichter trekt
af.

Je kan je afvragen in hoeverre de neiging tot het dichterlijke, het beschermen van de kinderlijke blanke pit, het illusoire, de vorm van een levenshouding, het zich terugtrekken op een eigen domein en dergelijke gekozen leefvormen eigenlijk psychologische fenomenen zijn die de logische consequenties zijn. Op grond van deze karakterkenmerken, als zodanig zelfs voorspelbaar zouden hebben kunnen zijn.

En wat 'de speciale momenten' betreft:

Je tegelijkertijd bewust zijn van een met emotie gepaard gaand speciaal moment is bijna niet mogelijk. Wel achteraf, doch meestal slechts verstandelijk. De emotie is moeilijk terug te halen.

Ik denk dat de gedichten de momenten van schoonheid in mijn leven kunnen opwekken die mij een soort geluksgevoel gaven, ondanks dat je tijdens de beleving ervan nauwelijks beseftte dat je je erin bevond. Maar wel ervaarde je dat alles er omheen opeens, in het licht van het geluksmoment, zo mooi bleek te zijn. Dat dat steeds verwees naar het geluksmoment zelf.

Momenten van zowel positieve als van meer tegengestelde aard, hadden een speciale invloed in een bepaalde fase van mijn leven. Vulden mijn bestaan om 'niet te vergeten'.

K.S.L.

OVER DE INHOUD

In deze levensloop zijn 2 hoofd-lijnen waar te nemen, namelijk het 'waarover' het gaat en de 'werkwijze' van benadering der onderwerpen.

*Het 'waarover' splitst zich in 3 lijnen, namelijk:
1 Liefdesgedichten over tederheid, ontroering en erotiek.*

2 Natuur gedichten op natuur locaties.

3 Taal gedichten over het zinnige, het hoopvolle en het ongrijpbare der woorden.

De 'werkwijze' splitst zich in 3 lijnen, namelijk:

1 Poëtische wijze van gevoelsaanduidingen.

2 Verhalende wijze van omstandigheden.

3 Beschouwelijke benadering van de taal met de vraag hoe je het on-uitdrukbare op een poëtische wijze kan aanduiden.

(Het meer zelf-beschouwende staat in cursief)

Al naar omstandigheden, ontmoetingen en associaties tonen zich in voortdurende afwisseling de genoemde lijnen in zijn levensloop.

Beïnvloed door opvoeding, milieu en vooral ook zijn karakter.

In het algemeen worden mensen in het leven geconfronteerd met de ontmoeting van de medemensen en hun dingen. Afhankelijk van hun vermogen gaan zij daar ieder op eigen wijze relaties mee aan.

Alzo komen de expressies voort uit de verbinding die je legt met vele dingen in de wereld, waarmee wij associëren op basis van onze ervaringen in de tijd ervoor. Ons vermogen bepaalt in hoeverre we de realiteit aan kunnen en in hoeverre we die genoopt zijn los te laten en een meer illusoire wereld nodig te hebben om te overleven. Zo is Kunst een middel om als zodanig met de werkelijkheid om te kunnen gaan. Of het nu de taalkunst, de beeldende kunst of het anders uitdrukbare is, het blijft een kunst het leven te leven.

GEDICHTEN 1954 - 2000

ENKELE JEUGD GEDICHTEN

(Ouderlijk huis, de puber. Om verschil gevoel en woord te vernauwen)

Hij is zestien

Hij speelt met zijn lichaam

Hij speelt met gedachten

Hij speelt het spel met zijn geest

(die flexibel is, maar daar heeft hij nog geen weet van)

Hij zoekt veiligheid in religiën en theorieën

Zoals zijn moeder zegt:

'In iets waar je hart op rusten kan'

Een leven met de geest

En angst voor de boswachter wordt later

het besef verantwoordelijkheid te dragen

voor waar je je in begeeft. De strijd met de

aanrollende golven is tegen het verval gericht,

doch wat voortdurend wordt gespeeld, is het leven

dat hij zichzelf laat maken, dat!

Wie grijpt hem

Wie laat hij toe

Wie gelooft hij

Wie is hem trouw

*Als hij later steden bezoekt zoekt hij steeds de
rand. Omvatten van een stad, van het levende, het
gebeuren, de mensen en hun dingen.*

MEER NIET

Een hart spreekt uit de ogen
die een streling spreken
Meer niet
Een streling voor jou
Voor wat ik niet zeggen kan
Geloof je me?
Het zou voldoende zijn
Meer niet

UIT MENSELIJK VLEES GEBOREN

*Kind zijn en geweest zijn. Altijd luisterend om te
horen, het menselijk brein.
Verleden, nu en toekomst. Mensen, meisjes, jongens,
God. Alles dragen, ook het domst. Natuur in dit
lichaam verrot.
Edoch wij hebben ons vergist. Wie zei ons echter dit?
Wij stuiten in de levensmist, op een in onwetendheid
vertrapte pit.*

*Onmogelijke toestand scheidt een zwevende geest.
Rondom zich een menselijk zuur.
Zich rechtvaardigend als een weerloos huilend beest.
Verlangend naar het machtig trotse uur.
Maar goed, wij willen leven, al zijn we dan onszelf nog
niet. Het geestelijk gegrave, fantasie en
werkelijkheid beleven en ook nog denken
aan de onvermijdelijke lieve griet.*

LEVEN OP EN NEER

*Vechtend tegen de beer. Wacht u te spotten
Nooit zal ik verrotten.
Zo, za, zand, mens. Hartstochtelijke wens
Hier ben ik weer, drijvend op een golvend meer.
Zachte verrukkelijke geest, sluit vriendschap met het
beest. Ga samen laten zien dat ik mijzelf verdien.*

EEN KOUDE IS RONDOM MIJ

Maar m'n ogen heb ik lief
Ik streel heel zacht mijn zij
En schrijf voor altijd mijn brief

Verschrikking waarom komt gij
Samen met vrede en rust
Oh God, die meisjesdij
Die grijze steile kust

Ik wil, oh ziel ik wil
Hier ben ik, zacht en teer
Wees lief, lach en huil, ben stil

Grote blauwe tere ogen
Blik in mij een liefde

SCHEMER

De avond valt, de lichten stijgen.
De koepel van de dag verdwijnt vol kracht.
Heel ver aan de einder is de hemel in neigen,
Geneigd tot naderen, zij,
de koepel van de nacht.

De dag is ver, de nacht
reeds daar.
Zij strijden in de schemer.

De schemer, zacht, lacht.
Zij blijft slechts even hangen,
Maar heeft de schoonste macht
Over hen die haar kan ontvangen.

DE HERBORENEN

Een melodie weerklinkt
Een gevoel raakt het hart
Een hart dat anders klopt
Een mens ontpopt

Van buiten naar binnen
Verwerking en genieting
Nadat harmonie is bereikt
Waardoor wij minnen

Een gevoel ademt vrij
Een hart weet te geven
Herboren van leven

LIPPEN GEEF UW BRANDEND ANTWOORD

Ontsteek twee zielen
Zij vlammen puur
en verlichten het duistere land
"Kijk uit ons land verbrand"
schreeuwen schorre stemmen
En vuil water dooft het vuur

Een broze Pit viel aan stukken

Iets heel liefs mag ik kussen
Iets heel liefs kijkt met ogen die huilen

Maar de tranen werden niet gezien
En de wereld verdronk

Niemand hoorde haar roep om hulp

*Tussen 1973 en 1983 is er weinig lyriek geproduceerd
wegens een aandacht vretend huwelijk en kinderen.
Er is een dieper besef over de betekenis van een
verborgen doch reeds beschadigde reine natuur, een
kwetsbaar innerlijk gebied van het kind-zijn.
De vlucht in beschouwelijke zelfvermaningen.*

*Na 2000 wordt getracht de geschiedenis hiervan in
een reeks 'verhaaltjes, prozaische ontboezemingen en
persoonlijke filosofietjes' te vangen.*

*Vervolgens wordt de poëzie bedreven in het besef in
hoeverre heden verleden is.*

Na 1983:

ZWARTE STREPEN TOT LETTERS

Woorden van tederheid en begrijpen
Als klanken van Chet Baker
Als beelden van Tarkowski
Van ritme en verstillig